

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

BECKENSTRAAT 1

TE VIERAKKER

Ecologie

Rapportage aanvullend ecologisch onderzoek

Beckenstraat 1 te Vierakker

Opdrachtgever	Natuurmonumenten Postbus 9955 1243 ZS 's-Gravenland
Rapportnummer	15237.006
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	3 november 2021
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 088 - 5001600 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	5
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	6
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
	5.1 Huismus.....	9
	5.2 Kerkuil	10
	5.3 Steenuil.....	11
	5.4 Boeren- & huiszwaluw	11
	5.5 Vleermuizen.....	12
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	15
	6.1 Huismus.....	15
	6.2 Kerkuil	15
	6.3 Boerenzwaluw	15
	6.4 Vleermuizen.....	16
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Natuurmonumenten opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Beckenstraat 1 te Vierakker.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging, waarbij de sloop en renovatie van enkele opstallen aan de orde is.

Het onderzoek wordt uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in februari 2021 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 15237.001, versie D1).

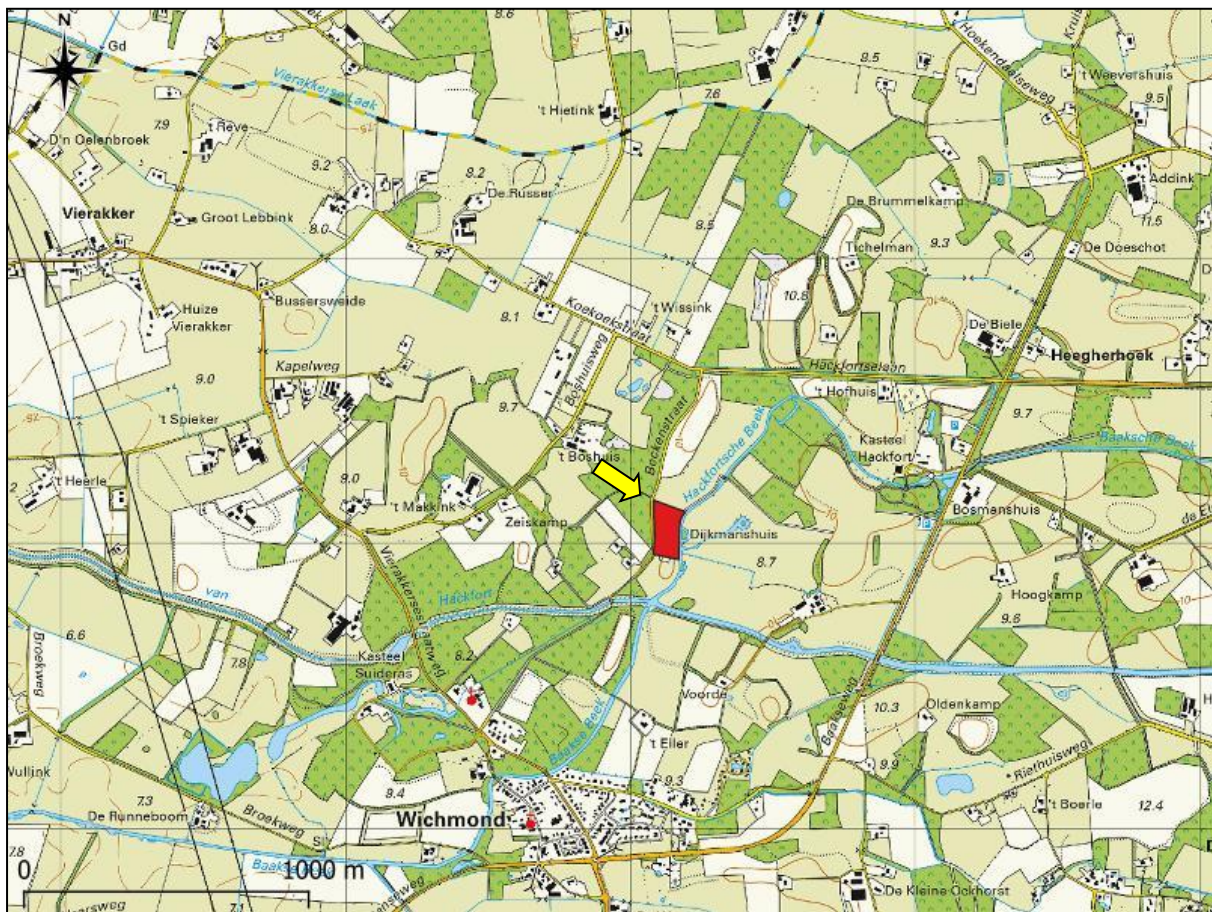
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 1,6$ ha) ligt aan de Beckenstraat 1, circa 2 kilometer ten zuidoosten van de kern van Vierakker.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 215.125, Y = 457.040. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een agrarisch bedrijf met de volgende opstallen:

- A. Bungalow
- B. Boerderij
- C. Schuur
- D. Werktuigenberging
- E. Jongveestal
- F. Ligboxenstal

Verder bestaat de onderzoekslocatie vooral uit verharding (tussen de verschillende opstallen), gemaaid gras, enkele bomen en lage begroeiing. Rond de bungalow en boerderij ligt een tuin. In het zuiden van de onderzoekslocatie liggen voormalige kuilplaten.

De onderzoekslocatie is gelegen in agrarisch gebied. Ten westen van de onderzoekslocatie ligt een bosperceel en ten oosten loopt de Hackfortse Beek. Ten noorden, oosten en zuiden liggen akkers met enkele houtopstanden. In het oostelijk gelegen akker is een aftakking van de beek naar een plas/waterberging.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving

Figuur 3. Bungalowwoning (A).

Figuur 4. Boerderij Dijkmanswoning (B).

Figuur 5. Schuur(C).

Figuur 6. Werktuigenberging (D).

Figuur 7. Noordzijde ligboxenstal met aanbouw (E).

Figuur 8. Jongveeststal (F).

Figuur 9. Inrit erf met rechts de bungalowwoning (A).

Figuur 10. Noordzijde ligboxenstal (E)

Figuur 11. Verharding aan oostzijde onderzoekslocatie.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd:

Er zijn nestmogelijkheden voor de huismus aanwezig op de onderzoekslocatie. De nesten van deze soort zijn jaarrond beschermd. Ook zijn er nesten aangetroffen van de huiszwaluw en boerenzwaluw, welke bij ecologisch zwaarwegende redenen jaarrond beschermd zijn. Door aankomend broedseizoen het actuele gebruik van de huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw vast te stellen kan de impact van de werkzaamheden bepaald worden. Vaststaat dat tenminste één nest van de huismus door de sloop verloren gaat. Dit maakt de ingreep ontheffingsplichtig. De ontheffing kan pas worden aangevraagd als de nadere onderzoeken naar huismus en overige soorten zijn afgerond.

Tijdens het veldbezoek is op de zolder van de boerderij een kerkuilenkast aangetroffen. In de ruimte waar deze kast hangt zijn op de grond krijstrepen van de kerkuil aangetroffen. Daarnaast zijn in de ligboxenstal en jongveestal meerdere sporen van kerkuilen aangetroffen zoals braakballen, veren en poepsporen. Dergelijke sporen duiden op een regelmatig gebruik als roestplaats voor kerkuilen.

Tijdens het veldbezoek is er een steenuilenkast aangetroffen in het oosten van de onderzoekslocatie, langs de beek. Daarnaast zijn de verschillende opstallen gecontroleerd op sporen. In de jongveestal zijn meerdere braakballen aangetroffen van steenuilen. Dergelijke sporen duiden op regelmatig gebruik als roestplaats.

De zolders van de boerderij en schuur zijn geschikt voor de gewone grootoorvleermuis als verblijfplaats. Door eventuele renovatiewerkzaamheden kunnen deze jaarrond beschermde verblijfplaatsen verstoord worden. Daarnaast is de bungalow geschikt als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek dient vastgesteld te worden of de zolders en bungalow daadwerkelijk door vleermuizen worden gebruikt als verblijfplaats. Indien dit het geval is, dan is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek naar de verschillende soortgroepen is zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd.

Voor het onderzoek naar **huismus** zijn tussen 1 april en 15 mei 2021 twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

Voor de **boeren- en huiszwaluw** is een inspectie naar het actuele gebruik van de nesten uitgevoerd door middel van twee veldbezoeken tussen 20 mei en 30 juni 2021 in een vast begrensd telgebied alle bewoonde zwaluwnesten. Het gaat om zeker bewoonde nesten en dat moet daadwerkelijk worden vastgesteld. De eerste telling (bezoekronde) heeft plaatsgevonden vóór 15 juni. De telling is gericht op eerste broedsels, vandaar de nauw omgrensde telperiode. Een bezoekronde kan uit meerdere bezoeken in verschillende deelgebieden bestaan. De twee bezoekronden zijn minstens 10 dagen uit elkaar gelegen en worden overdag uitgevoerd. Het eindtotaal in het telgebied in een jaar is bepaald door het totaal aantal bewoonde nesten tijdens het eerste bezoek. Dit aantal kon worden aangevuld met de nieuw aangetroffen bewoonde nesten tijdens de tweede bezoekronde. De onderzoeksopzet in conform hetgeen is voorgeschreven in het Broedvogel Monitoring Project (Sovon/CBS, versie 2012).

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn in de periode half april tot oktober 2021 in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken, is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde. Verwacht wordt dat met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x en Elkon Batlogger M). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij is gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Tijdens de veldbezoeken van de bovengenoemde soortgroepen zijn de nestkasten van de **kerkuil** en **steenuil** op de onderzoekslocatie gecontroleerd op aanwezigheid, door tijdens het broedseizoen te kijken naar aanwezigheid van individuen en sporen op de onderzoekslocatie zoals braakballen, en door na het broedseizoen de nestkasten te controleren op sporen van recente broedgevallen.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		april		mei		juni		juli		augustus		september	
vleermuizen	tijdstip	-	1 x ochtend & 2 x avond*						-	2 x avond			
	datum		10 juni, 22 juni & 12 juli 2021							24 aug & 13 sep 2021			
	functie		zomer- & kraamverblijf							paar/baltsverblijf			
Huismus	tijdstip	2 x overdag		-									
	datum	15 april & 10 mei 2021											
	functie	territorium											
Boeren- en huiszwaluw	tijdstip	-	2 x overdag			-							
	datum		10 mei & 22 juni 2021										
	functie		territorium										
Kerkuil en steenuil	tijdstip	l.c.m. andere veldbezoeken											
	datum	l.c.m. andere veldbezoeken											
	functie	territorium											

* De onderzoeksinspanning is weergegeven voor één persoon, maar is door twee personen uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
10 juni 2021	02:20 - 05:20	14 °C	1 Bft, lichte mist, droog
22 juni 2021	22:02 - 01:02	14 °C	1 Bft, bewolkt, droog
12 juli 2021	21:40 - 00:40	17 °C	2 Bft, onbewolkt, droog
24 augustus 2021	22:00 - 00:00	12 °C	1 Bft, onbewolkt, droog
13 september 2021	20:50 - 22:55	14 °C	0 Bft, bewolkt, droog

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn op 15 april en 10 mei 2021 gerichte veldbezoeken uitgevoerd. Tijdens de eerste veldronde zijn twee roepende mannetjes waargenomen op het dak van de bungalow en rond de struiken van de bungalow. Er zijn geen vrouwtjes waargenomen tijdens het veldbezoek, vermoedelijk zaten zij al op het nest. Tijdens het tweede veldbezoek is geen huismusactiviteit waargenomen op de onderzoekslocatie. Aanvullend op de eerste twee veldbezoeken is tijdens de tweede veldronde van het zwaluwonderzoek ook gelet op huismusactiviteit. Tijdens dit veldbezoek is één huismus mannetje op het dak van de bungalow waargenomen. In figuur 13 zijn de waargenomen nestlocaties op de onderzoekslocatie weergegeven. Op basis van de bovenstaande bevindingen kan worden aangenomen dat de onderzoekslocatie gebruikt wordt als nestlocatie door twee paartjes huismussen.

Figuur 13. Verspreiding van de huismus op basis van inventarisatie in het seizoen 2021.

5.2 Kerkuil

Tijdens alle veldbezoeken op de onderzoekslocatie is het huidige gebruik van de kerkuilenkast in de boerderij gecontroleerd. Tijdens de eerste twee veldbezoeken van het zomer-/kraamonderzoek van de vleermuizen zijn meerdere keren kerkuilen waargenomen die via de opening in de nok van het dak de boerderij uit- en invlogen. Tijdens het derde veldbezoek voor vleermuisonderzoek zijn ook jonge kerkuilen waargenomen in en rond de schuur. Tijdens het tweede veldbezoek voor het zwaluwenonderzoek is een roestende kerkuil waargenomen in de veestal boven de melkkuil. In figuur 14 is de locatie van de in gebruik zijnde kerkuilenkast weergegeven. Gezien de bovenstaande bevindingen kan geconcludeerd worden dat de kerkuilenkast nog steeds in gebruik is.

Figuur 14. Verspreiding van de kerkuil op de onderzoekslocatie op basis van inventarisatie seizoen 2021.

5.3 Steenuil

Tijdens het veldbezoek op 10 juni, na het broedseizoen van de steenuil, is de steenuilenkast op de onderzoekslocatie gecontroleerd op aanwezigheid van een recent broedgeval. Tijdens de inspectie werd een oud wespennest in de nestkast aangetroffen (zie figuur 15). Door de aanwezigheid van een (oud) wespennest kan geconcludeerd worden dat de nestkast recent niet in gebruik was door een steenuil. Daarnaast zijn er sinds het veldbezoek voor de quickscan geen nieuwe braakballen aangetroffen van de steenuil op de onderzoekslocatie.

Figuur 15. Wespennest uit de steenuilenkast.

5.4 Boeren- & huiszwaluw

Voor het onderzoek naar de boeren- en huiszwaluw zijn op 10 mei en 22 juni gerichte veldbezoeken uitgevoerd. Tijdens het eerste veldbezoek is geen zwaluwactiviteit waargenomen. Tijdens het tweede veldbezoek is één boerenzwaluwnest met jonge kuikens aangetroffen in de schuur. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn huiszwaluwen waargenomen. In figuur 16 is de waargenomen nestlocatie op de onderzoekslocatie weergegeven. Op basis van de bovenstaande bevindingen kan worden aangenomen dat onderzoekslocatie gebruikt wordt als nestlocatie door één boerenzwaluw.

Figuur 16. Verspreiding van de boerenzwaluw op basis van inventarisatie in het seizoen 2021.

5.5 Vleermuizen

Zomer-/kraamonderzoek

In het voorjaar en de zomer van 2021 is door middel van drie bezoeken onderzocht of de geschikte bebouwing (bungalow, boerderij en schuur) een functie heeft als zomer- of kraamverblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn tijdens meerdere veldbezoeken foeragerende rosse vleermuizen boven de waterpartij ten noordoosten van de onderzoekslocatie, en enkele langsvliegende gewone dwergvleermuizen rond de onderzoekslocatie waargenomen. Gedurende géén van de onderzoeken zijn in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen, wat er op duidt dat er geen zomer- of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing op de onderzoekslocatie aanwezig zijn.

Paar-/baltsonderzoek

In het najaar van 2021 is door middel van twee veldbezoeken onderzocht of de onderzoekslocatie gebruikt wordt als paar- of baltsverblijf voor vleermuizen. Hierbij is met name gelet op baltsgedrag van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen die hun territorium afbakenen en doormiddel van het produceren van sociale geluiden vrouwtjes naar hun verblijfplaatsen proberen te lokken om te paren.

Tijdens het eerste veldbezoek is een sociale roep gehoord van de gewone dwergvleermuis, maar was er geen indicatie van balts of binding met een van de gebouwen. Tijdens het tweede veldbezoek is met zekerheid een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit mannetje baltste herhaaldelijk rond de bebouwing op de onderzoekslocatie, vooral rond de bungalow en enkele keren rond de boerderij. Doordat er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen geschikte verblijfplaatsen zijn, is het aannemelijk dat het balts/paarverblijf zich in een van deze gebouwen op de onderzoekslocatie bevindt. Gezien de geschiktheid van het dak van de bungalow en de grotere binding van de vleermuis met dit gebouw, bevindt de verblijfplaats zich naar alle waarschijnlijkheid op deze locatie. Verder zijn er tijdens het tweede veldbezoek twee langsvliegende/foeragerende laatvliegers waargenomen, maar deze vertoonden geen enkele binding met het gebouw en verblijfplaatsen van laatvliegers kunnen daarom worden uitgesloten.

In figuur 17 zijn de resultaten van het vleermuisonderzoek weergegeven. Uit de resultaten van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat de bebouwing op de onderzoekslocatie een functie heeft al balts-/paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Andere verblijfplaatsen of beschermde functies van andere vleermuissoorten zijn niet aangetroffen.

Figuur 17. Verspreiding van vleermuissoorten op basis van inventarisatie in het seizoen 2021. Rode stippellijn is baltsvlucht/locatie.

5.6 Samenvatting

In figuur 18 zijn de resultaten van het aanvullend onderzoek samengevat weergegeven. Op de onderzoekslocatie zijn twee nesten van huismussen aangetroffen op de bungalow; een in gebruik zijnde nestkast van de kerkuil in de boerderij; één boerenwaluwnest in de schuur en een baltsverblijfplaats in vermoedelijk de bungalow. Recent gebruik van de onderzoekslocatie door de steenuil en huiszwaluw is tijdens geen van de veldbezoeken waargenomen.

Figuur 18. Verspreiding resultaten veldonderzoek in het seizoen 2021.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Bij de sloop van de bungalow zijn er maatregelen nodig om de functionaliteit voor de soort te behouden. Hiermee wordt overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen. Omdat de nesten in principe het hele jaar gebruikt worden is er een ontheffing van artikel 3.1 lid 2 benodigd voor het tijdelijke verlies van functionaliteit.

Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het opzettelijk storen van vogels. Hierbij geldt dat het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Bij het verjagen van de huismussen, als gevolg van de sloop van de bebouwing is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht, echter het verjagen heeft niet tot doel om de staat van instandhouding negatief te beïnvloeden. Juridisch gezien is er sprake van overtreding van artikel 3.1 lid 4 en 5 zodat een ontheffing noodzakelijk is.

6.2 Kerkuil

Volgens artikel 3.1 lid 2 is het verboden opzettelijk nesten en rustplaatsen van kerkuilen te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen. De nesten van de kerkuil zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 3 van vogelnesten. Dit zijn nesten van niet koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.

De initiatiefnemer heeft aangegeven de nestkast en de opstal waar deze hangt te willen behouden. Bij eventuele renovatiewerkzaamheden dient er rekening gehouden te worden dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Naar verwachting is er (in overleg met de lokale kerkuilenwerkgroep) een manier te vinden om de werkzaamheden uit te voeren zonder de functie voor kerkuilen aan te tasten. Daarnaast zal met de sloop van de veestal een roetsplaats verdwijnen van de kerkuil. Indien de werkzaamheden aan de boerderij van dusdanige aard zijn en de kerkuilenkast niet zijn functie kan behouden, in combinatie met de roestplaats die verloren gaat, dienen aanvullende stappen te worden genomen een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie.

6.3 Boerenwaluw

Er is één nest van de boerenwaluw aanwezig in de schuur op onderzoekslocatie. De boerenwaluw is een soort waarvan de nesten in uitzonderlijke situaties een jaarrond beschermde status geniet. Er zijn echter geen ecologische redenen die rechtvaardigen dat het nest van de boerenwaluw een jaarrond beschermde status zou moeten genieten. Het gaat hier om een enkel 'resterend' nest. De rest van de populatie is door de weggevallen agrarische activiteit op de onderzoekslocatie, vermoedelijk al vertrokken naar een andere locatie. In de omgeving zijn voldoende alternatieve broedgelegenheden. Het werken buiten het broedseizoen van de boerenwaluw is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. De renovatie van de schuur zal daarom moeten plaatsvinden of opgestart worden buiten de periode mei tot en met augustus.

6.4 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Bij de sloop/renovatie van de bebouwing is het niet te voorkomen dat wegnemen, vernielen of beschadigen optreedt, waardoor artikel 3.5 lid 4 wordt overtreden. Door het treffen van maatregelen kan de functionaliteit voor de soort behouden blijven. Hiermee wordt overtreding van de Wet natuurbescherming echter niet voorkomen en is een ontheffing noodzakelijk.

Artikel 3.5 lid 2 betreft het opzettelijk verstoren van dieren. Bij het weggagen van een vleermuis, al gevolg van de sloop/renovatie is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht, echter heeft het verjagen niet tot doel om de staat van instandhouding negatief te beïnvloeden, maar juist om doden en verwonden te voorkomen. Er zullen echter handelingen verricht moeten worden die specifiek bedoeld zijn om dieren te verstoren. Juridisch gezien is er sprake van overtreding van het verbodsartikel, zodat een ontheffing noodzakelijk is.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Natuurmonumenten een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Beckenstraat 1 te Vierakker.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging, waarbij de sloop en renovatie van enkele opstallen aan de orde is.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens een deel van de opstallen te slopen en een deel te renoveren. De te slopen gebouwen zijn de bungalow, ligboxenstal, werktuigenberging en jongveestal. De agrarische functie op de locatie zal verdwijnen. Binnen het gebied worden de huidige boerderij en schuur behouden en zullen er op de plek van de zuidelijke opstallen twee woningen worden gebouwd.

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

Op de onderzoekslocatie zijn twee nesten van huismussen aangetroffen op de bungalow; een in gebruik zijnde nestkast van de kerkuil in de boerderij; één boerenwaluwnest in de schuur en een baltsverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis, vermoedelijk in de bungalow. Recent gebruik van de onderzoekslocatie door de huiswaluw en steenuil is tijdens geen van de veldbezoeken waargenomen. De steenuilenkast is aantoonbaar ongeschikt geweest voor de soort vanwege aanwezigheid van een wespennest. De voormalige veestal wordt gebruikt als roestplaats door de kerkuil.

Conclusie

Voor de sloop en renovatiewerkzaamheden zal een ontheffing op de Wet natuurbescherming aangevraagd moeten worden voor de huismus, de gewone dwergvleermuis en voor de kerkuil. Voor het aanvragen van een ontheffing zal een activiteitenplan opgesteld moeten worden waarin onder andere het belang van de aanvraag; het effect van de ingreep op de staat van instandhouding en zowel tijdelijke als permanente mitigerende maatregelen zijn opgenomen. Onderhavig rapport is daarom niet voldoende voor het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten.

De boerenwaluw is een soort waarvan de nesten in uitzonderlijke situaties een jaarrond beschermde status geniet. Er zijn geen ecologische redenen die rechtvaardigen dat het nest van de boerenwaluw een jaarrond beschermde status zou moeten genieten. Daarnaast is er geen beschermde functie van de steenuil waargenomen op de onderzoekslocatie. Gezien het ontbreken ervan kan gesteld worden dat er geen aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn en dat er geen sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming omtrent deze soort.

In het activiteitenplan zullen maatregelen geformuleerd moeten worden waarmee schade aan soorten worden voorkomen. Deze bestaan aan het aanbieden van tijdelijke voorzieningen gedurende de sloop en bouwfase, het voorafgaand aan de sloop ongeschikt maken van de bebouwing en het realiseren van nieuwe verblijfsmogelijkheden.

Econsultancy
Zwolle, 3 november 2021

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

